

Jaarverslag 2020

Een veelbewogen jaar

**De Vereniging van Beleggers
voor Duurzame Ontwikkeling**

Pieterstraat 11
3512 JT Utrecht

030 – 234 00 31
E info@vbdo.nl

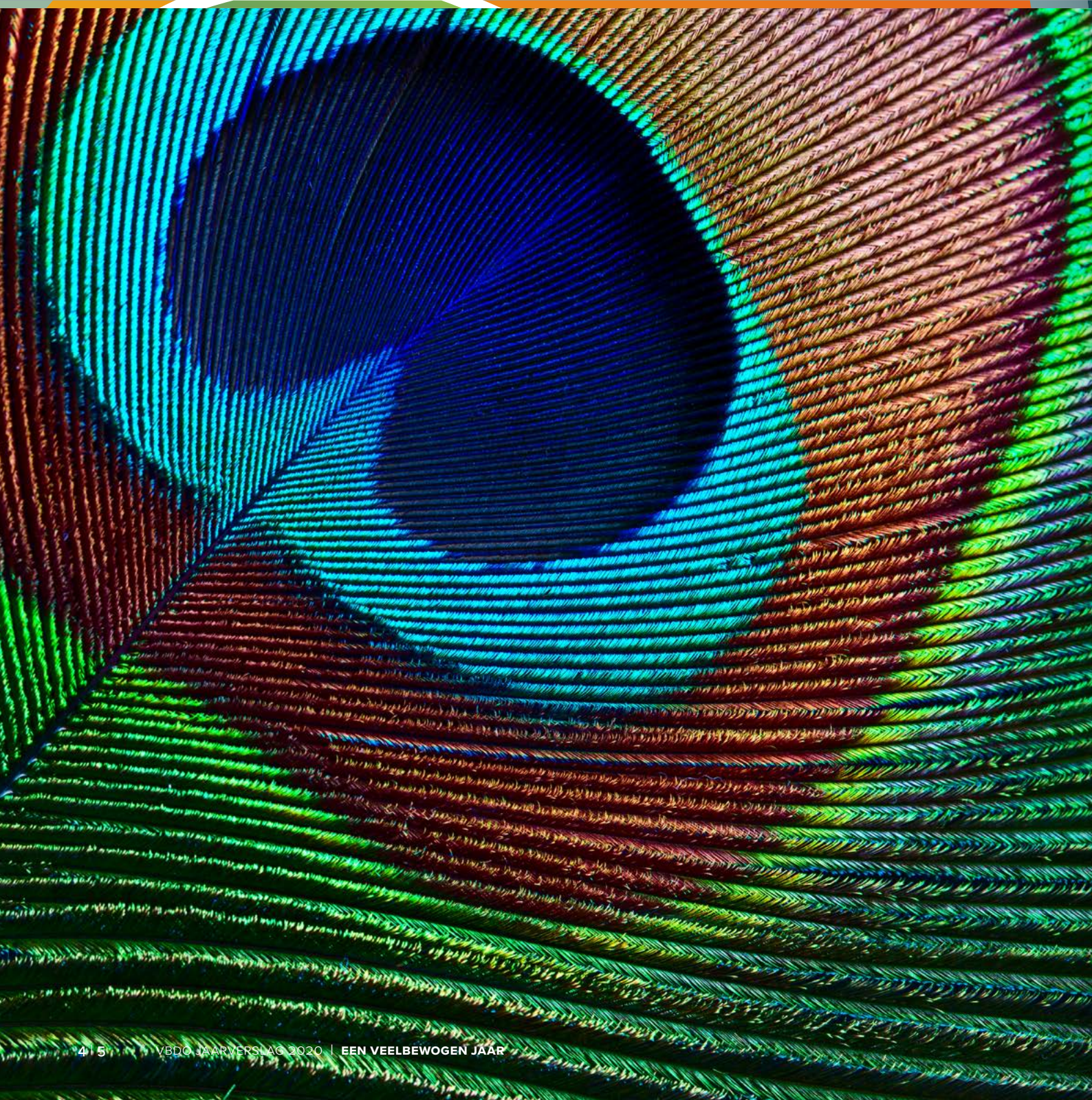
KVK # Amsterdam 40538.966

Jaarverslag 2020

Een veelbewogen jaar

Inhoud

1 DIRECTIEVERSLAG	6	6 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	39
1.1 Missie en instrumenten	6	7 DUURZAME BEDRIJFSVOERING	42
1.2 Omgeving	7	7.1 Sociale prestaties	42
1.3 Woord van dank	9	7.2 Personeelsbeleid	42
1.4 Focus op duurzaamheidsthema's	11	7.3 Uitbesteed werk	43
2 VERSLAG VAN HET BESTUUR	12	7.4 Milieuprestaties	43
3 DE VERENIGING VAN BELEGGER VOOR DUURZAME ONTWIKKELING	14	7.5 Afdruk certificaat Climate Neutral Group	46
3.1 Het VBDO team	16	Bijlage 1	
3.2 Het VBDO bestuur	18	Institutionele leden	47
4 ACTIVITEITEN VAN DE VBDO	20	Bijlage 2	
4.1 Engagement	20	Engagement met beursgenoteerde bedrijven	48
4.2 Benchmarks	22	Bijlage 3	
4.3 Thought Leadership	23	Milieubelasting en achtergronden berekening	50
5 JAARREKENING 2020	26	Bijlage 4	
5.1 Balans per 31 december	27	GRI-index	51
5.2 Staat van baten en lasten	28		
5.3 Kasstroomoverzicht	29		
5.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	30		
5.5 Verschillenanalyse	31		
5.6 Toelichting op de balans	32		
5.7 Toelichting op de staat van baten en lasten	35		
5.8 Begroting 2021	37		

Voorwoord

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling zet zich inmiddels ruim 25 jaar in voor een duurzame kapitaalmarkt. Wij zijn ervan overtuigd dat een meer duurzame en verantwoorde kapitaalmarkt leidt tot een gezondere en meer rechtvaardige wereld.

2020 zal altijd in het teken blijven staan als het jaar van de COVID-19 pandemie. We leven mee met alle mensen die hard zijn getroffen door het virus. Voor ons vergde het met name een groot en snel aanpassingsvermogen. Gelukkig bleek ons team daar meer dan voldoende toe in staat, wat ook blijkt uit de financiële resultaten en vele succesvolle activiteiten die worden genoemd in dit verslag.

De VBDO doet verslaglegging volgens de G4 richtlijnen van het Global Reporting Initiative. De vereniging besteedt ook aandacht aan de afbakening van haar activiteiten en aan de materialiteit ervan. Daarnaast vindt er controle plaats door een externe accountant.

Wij kunnen ons werk niet doen zonder onze particuliere en institutionele leden, die ook in dit moeilijke jaar de vereniging zijn blijven ondersteunen. Dank aan alle leden voor hun bijdragen. We moedigen samenwerking aan en nodigen u dan ook uit om te allen tijde met ons in gesprek te gaan.

Met hartelijke groeten,

Angélique Laskewitz
Algemeen directeur VBDO

1. Directieverslag

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling zet zich sinds 1995 in voor het verduurzamen van de kapitaalmarkt. Als onafhankelijke vereniging stimuleren we verantwoord beleggen onder financiële instellingen en duurzame bedrijfsvoering bij beursgenoteerde bedrijven.

Jaarlijks publiceren wij ons jaarverslag over het voorgaande kalenderjaar. Het vorige verslag is gepubliceerd in mei 2020 over het jaar 2019. Dit jaarverslag geeft u een beeld van onze activiteiten in 2020 en de impact daarvan.

We hebben in het boekjaar 2020 wederom positieve, financiële resultaten geboekt. De voornaamste bijdragers hieraan waren het uitvoeren van onderzoeken en inkomsten uit ledencontributie.

1.1 MISSIE

Als onafhankelijke vereniging zijn we sinds 1995 een gedreven aanjager, motivator en kennisleider voor verantwoord beleggen en voor verankering van duurzaamheid bij ondernemingen. Met respect en deskundigheid helpen wij organisaties bij het maken van keuzes die verder kijken dan enkel financieel gewin, maar ook sociale, milieu en bestuurlijke aspecten in overweging nemen.

Onze leden bestaan uit institutionele en particuliere beleggers, alsmede een aantal vooraanstaande NGO's. We vertegenwoordigen daarmee ruim 75% van het door Nederlandse beleggers geïnvesteerd vermogen en worden gezien als een belangrijk en gerespecteerde gesprekspartner voor onder meer de media en politiek.

We geven invulling aan onze missie door middel van drie instrumenten:

- 1. Engagement:** We verankeren duurzaamheid in de bedrijfsvoering van grote beursgenoteerde organisaties, door het stellen van kritische vragen op hun algemene aandeelhoudersvergaderingen (AVA's);
- 2. Benchmarking:** Deze vergelijkende onderzoeken beoordelen hoe bedrijven scoren op het gebied van duurzaamheid of transparantie. Hiermee wordt gebruik gemaakt van concurrerende kracht van de markt, waardoor organisaties gestimuleerd worden steeds beter te presteren ten opzichte van elkaar en zichzelf.
- 3. Thought leadership:** Kennisdeling staat bij de VBDO centraal. Dat laten we onder meer zien door het publiceren van themastudies en het organiseren van multi stakeholder events zoals ronde tafels en seminars.

1.2 ACTIVITEITEN EN INSTRUMENTEN

Vooruitgang door kennisdeling staat bij de VBDO centraal. We geven onder meer invulling aan onze missie door het publiceren van benchmarks en themastudies, het organiseren van ronde tafels en seminars en het stellen van de juiste, kritische vragen op aandeelhoudersvergaderingen. Dit doen we graag in samenwerking met andere partijen.

De activiteiten van de VBDO richten zich met name op Nederland, maar waar gevraagd of nodig opereren wij wereldwijd.

1.2.1 AANJAGEN DOOR ENGAGEMENT

De VBDO voert als lobbyorganisatie een actieve en betrokken dialoog met de grootste Nederlandse, beursgenoteerde ondernemingen. We bezoeken jaarlijks ongeveer 40 AVA's (algemene vergadering van aandeelhouders), waarop we kritische vragen stellen over hun duurzaamheidsprestaties. Tijdens deze vergaderingen verzoekt een VBDO-woordvoerder om specifieke toezeggingen op milieu-, sociale en bestuurlijke thema's.

Door middel van engagement zetten we duurzame bedrijfsvoering hoog op de agenda van het bestuur en jagen we bedrijven aan tot het steeds hoger leggen van de lat.

1.2.2 MOTIVEREN MET BENCHMARKS

De VBDO heeft als waakhond van de financiële sector, een leiderschapspositie op het gebied van het ontwikkelen en uitvoeren van benchmarks. Deze vergelijkende onderzoeken maken prestaties van bedrijven op het gebied van verantwoord en duurzaam beleggen helder en inzichtelijk.

Bij het uitgeven van benchmarks wordt gebruik gemaakt van concurrerende kracht van de markt. Dat wil zeggen dat organisaties door openbare beoordeling in een benchmark gemotiveerd worden tot steeds betere prestaties ten opzichte van elkaar en zichzelf.

Als onze benchmarks worden uitgegeven in het Engels. De bekendste voorbeelden zijn onze jaarlijkse benchmark Responsible Investment by Pension Funds, de VBDO Tax Transparency Benchmark en onze tweejaarlijkse benchmark Responsible Investment by Insurance Companies.

1.2.3 KENNISDELING VANUIT THOUGHT LEADERSHIP

Als netwerk- en kenniscentrum is de VBDO altijd op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van duurzaam beleggen. We delen deze kennis onder meer door het organiseren van rondetafelgesprekken, seminars en masterclasses.

Onze themastudies, white papers en andere publicaties worden openbaar beschikbaar gesteld en verschijnen regelmatig in de landelijke media en vakbladen.

1.3 OMGEVING

De VBDO voert haar missie uit in een landschap dat continue meer en meer blijft bewegen richting duurzame ontwikkeling.

1.3.1 PENSIOENFONDSEN

De 15e editie van de VBDO Benchmark Pensioenfondsen laat zien dat de sector nog steeds stappen maakt. Wij hebben ervoor gekozen dit jaar de lat flink hoger te leggen, door een aantal aanpassingen te maken in een aantal vraagstellingen en beoordelingen. Dit resulteerde in een gemiddelde totaalscore van 2,7 in 2019 naar een score van 2,1 in 2020.

1 Directieverslag

Pensioenfondsen nemen al lange tijd SG-factoren op in hun beleggingsovertuigingen alle pensioenfondsen maken gebruik van bewuste uitsluiting van bepaalde bedrijven en sectoren in hun beleggingsstrategie die als schadelijk worden gekenmerkt voor mens of milieu, zoals tabak of wapenhandel. Er wordt echter nog niet bijgehouden welke mogelijke, negatieve impact investeringen hebben.

Het valt daarbij op dat er nog wel een flink gat zit tussen het beleid dat pensioenfondsen opstellen en de daadwerkelijke implementatie. Ook constateerden we dat er op bestuursniveau nog aandacht mag gaan naar kennis op het gebied van duurzaam beleggen.

Uit ander VBDO-onderzoek blijkt dat pensioenfondsen stemmen voor duurzaamheid op aandeelhoudersvergaderingen gezien wordt als belangrijk instrument bij het actief benutten van eigenaarschap, maar dat hier maar relatief weinig gebruik van wordt gemaakt. Stemmen wordt vooralsnog door de meerderheid gebruikt als escalatiemiddel bij een falend engagementtraject.

1.3.2 VERZEKERAARS

In 2020 startte de VBDO een nieuwe samenwerking met een vergelijkingswebsite. Naast Independer toont nu ook Pricewise per verzekeraar een score voor duurzaamheid. Dit zijn dezelfde scores al die uit de meest recente versie van de VBDO benchmark voor verzekeraars. Hiermee maken we tevens een eerste introductie naar de consument als nieuwe doelgroep. Vanuit verzekeraars wordt ook aangegeven dat er steeds meer aandacht is voor duurzaam verzekeren in de brede in van het woord.

Uit die gedachte is er nog andere samenwerking tot stand gekomen: eind 2020 lanceerde de VBDO in samenwerking met Het Verbond van Verzekeraars de campagne 'Verzeker je wereld', met als doel bewustwording bij de consument dat het geld dat zij voor een premie betalen, vaak (deels) wordt belegd door hun verzekeraar.

In 2020 is ook het tweede IMVO monitoringsrapport uitgebracht door de SER, waarin de Monitoringscommissie haar zorgen uitspreekt over de voortgang van de convenantsafspraken en relevante aanbevelingen doet aan partijen om aan convenantsverplichtingen te voldoen (bron: imvoconvenanten.nl).

1.3.3 BANKEN

Eind 2015 hebben twaalf banken het Klimaatstatement Banken ondertekend. Daarin beloven banken onder meer transparant te worden over de gevolgen van hun leningen en investeringen voor het klimaat. Er is vooralsnog geen goede methode om die klimaat-impact te kunnen inschatten. Een aantal banken werkt samen met andere financiële instellingen om die te ontwikkelen. Intussen nemen banken diverse initiatieven om klanten te helpen energie te besparen. Het VN Environment Finance Initiative (UNEP FI) en 28 banken hebben eind november 2018 de Principles for Responsible Banking gelanceerd voor publieke consultatie. De principes bepalen de rol en verantwoordelijkheden van de banksector bij het vormgeven van een duurzame toekomst. Door zich aan het nieuwe kader te houden, zullen banken hun activiteiten afstemmen op de doelstellingen van de SDG's en het klimaatakkoord van Parijs. De principes bieden het eerste wereldwijde raamwerk dat de integratie van duurzaamheid in alle

bedrijfsgebieden van een bank begeleidt, van strategisch tot portefeuille- tot transactieniveau. De banken die de Principles hebben ondertekend, verbinden zich aan publiekelijke aansprakelijkheid voor hun aanzienlijke positieve en negatieve sociale, ecologische en economische impact. Van onze leden hebben BNP Paribas, ING, Rabobank en Triodos de Principles ondertekend.

In juli 2020 publiceerde de VBDO de studiegids duurzaam beleggen voor particulieren bij banken. In de gids staat onder andere dat er over vier jaar een verdubbeling heeft plaatsgevonden van het door particulieren belegd vermogen via banken. Ook ten opzichte van het totaal particulier belegd vermogen blijkt het duurzaam belegd vermogen over de jaren heen te zijn gestegen, namelijk van 7% in 2011 tot 19% in 2019.

1.3.4 BEDRIJVEN

Maatschappelijk verantwoord ondernemen wordt in toenemende mate geïntegreerd in bedrijfsstrategieën. VBDO spreekt al meer dan 25 jaar met bedrijven in Nederland over verschillende duurzaamheidsthema's. Prioriteitsthema's in 2020 waren: werkomstandigheden in de keten, klimaatadaptatie en diversiteit.

Uit de zesde editie van de Tax Transparency Benchmark bleek dat Nederlandse, beursgenoteerde bedrijven met name nog een stap te zetten hebben op het gebied van transparantie over belastingafdrachten, vrijstellingen en subsidies per land.

1.4 LEDEN

In 2020 heeft de VBDO vier nieuwe institutionele leden

mogen verwelkomen, namelijk Clarity AI Europe, WAP, CEM Benchmarking Inc en V-Square Management LLC. Daarmee stond eind 2020 het totale aantal op 80 institutionele leden en 380 particuliere leden. De communicatie met bestaande en nieuwe leden is belangrijk. De VBDO inventariseert steeds de wensen en belangen van de leden om de waarde van het lidmaatschap goede inhoud te geven.

1.5 WOORD VAN DANK

Er rest mij het uitspreken van mijn hartelijke dank aan alle leden, teamleden en vrijwilligers voor alle inzet en de mooie resultaten die we samen hebben behaald.

Met vriendelijke groeten,

Angélique Laskewitz

Algemeen Directeur VBDO

Focus op duurzaamheidsthema's

De focus van de VBDO lag in 2020 bij haar activiteiten op drie hoofdthema's: klimaatadaptatie, werkomstandigheden in de ketens en diversiteit.

KLIMAATADAPTATIE

Klimaatadaptatie is de overkoepelende term die gebruikt wordt voor de omgang met de gevolgen van klimaatverandering. De term omschrijft zowel vatbaarheid voor de negatieve gevolgen van klimaatverandering, als het omgaan met eventuele positieve effecten. VBDO verwacht dat bedrijven risico's en kansen identificeren van fysieke gevolgen van klimaatverandering voor de eigen operaties en in de keten. Voor het beheersbaar maken van klimaatrisico's moeten bedrijven klimaatadaptatiestrategieën ontwikkelen. Ondernemingen zullen moeten laten zien dat deze strategieën context specifiek zijn, onderhevig zijn aan lokale stakeholderconsultatie en dat het bedrijf de klimaatbestendigheid onderzoekt van gemeenschappen waar het opereert.

Allesomvattende klimaatadaptatiestrategieën zorgen ervoor dat het bedrijf bestendig is tegen de impact van directe (acute en korte-termijn) klimaatrisico's, zoals hevige neerslag, hittestress en waterstress. Maar het houdt ook in: bestendig zijn tegen indirecte (chronische en lange-termijn) klimaatrisico's, zoals BBP-groei, degradatie van ecosystemen en migratie.

WERKOMSTANDIGHEDEN IN KETENS

Bedrijven beïnvloeden mensenrechten op welke plek of manier ze ook opereren. VBDO verwacht van bedrijven dat ze de UN Guiding Principles on Business and Human Rights onderschrijven en de werkomstandigheden van werknemers in de keten hier onderhevig aan maken. Bedrijven kunnen het beste proactief werken binnen de sector, met lokale stakeholders en NGO's. Ook moeten ze samenwerken met leveranciers voor het verbeteren van due diligence praktijken, het stellen van relevante doelstellingen en het opstellen van KPI's voor het meten van vooruitgang.

DIVERSITEIT

De VBDO is van mening dat Bedrijven de samenleving waarin zij opereren moeten weerspiegelen. Inclusieve samenlevingen worden gevormd door gelijke toegang tot informatie, hetzelfde betaald worden voor hetzelfde werk en gelijkwaardigheid van beslissingsbevoegdheid voor iedereen en speciaal voor uitgesloten groepen. VBDO verwacht van bedrijven dat zij een allesomvattende strategie voor diversiteit ontwikkelen en relevant doelstellingen en KPI's opstellen voor het meten van vooruitgang.

2. Verslag van het bestuur

2020 was, ondanks de coronacrisis, een succesvol jaar voor de VBDO waarop het bestuur met volle tevredenheid terugkijkt. De positieve lijn, inclusief positieve financiële resultaten, is conform het strategisch plan voortgezet.

Er zijn, conform doelstelling meer inkomsten gerealiseerd, door hogere projectfinanciering en ontvangst van meer contributiegelden. Voldoende financiële armslag is ondersteunend aan de VBDO om zich goed te kunnen focussen op haar missie om de kapitaalmarkt te verduurzamen.

Conform de statuten van de VBDO leggen wij als bestuur onze leden hierbij het VBDO Jaarverslag over 2020 ter goedkeuring voor.

Strategie

In 2020 heeft de VBDO haar impact verder kunnen vergroten, onder andere door een groter bereik te generen via online events en (social) media. De VBDO heeft in 2020 het AVA thema klimaatadaptatie (voor het 2e jaar) en de nieuw geïntroduceerde thema's werkomstandigheden in de ketens en diversiteit behandeld. In 2021 zijn de thema's hetzelfde gebleven. Het aantal institutionele leden van de VBDO is in 2020 met vier gestegen. Het bestuur is content met de ontwikkelingen, alsmede met de verhoogde interne efficiëntie en de gemotiveerde medewerkers.

Bestuur

Het bestuur kwam in 2020 vier keer bij elkaar. De vergaderingen werden in overleg met de bestuursvoorzitter voorbereid door de directie. Aan de orde kwamen onder meer de strategie, het beleidsplan en de financiële stand van zaken.

Reserve

De algemene reserve is gegroeid van € 165.612,- tot € 198.276,-. Het bestuur heeft als beleid een algemene reserve aan te houden ter grootte van maximaal zes maanden van de jaarlijkse begrote structurele lasten. Uitgaande van de structurele lasten in 2020 - dit zijn de personeels- en huisvestingskosten - ligt de gewenste omvang van de algemene reserve op ca. € 386.000, t.o.v. € 360.000 in 2019. De VBDO streeft ernaar de reserve tot dit bedrag te laten groeien binnen een termijn van vijf jaar.

Financiële resultaten

Het bestuur is zeer verheugd met het positieve financiële resultaat dat behaald is in 2020. Het behaalde resultaat komt uit op een bedrag van € 32.663,-.

Risicoanalyse en beheersing

De VBDO heeft doelen gesteld gebaseerd op de analyse van mogelijke risico's en de impact van onvoorziene gebeurtenissen. Om de algemene reserve verder aan te vullen en om de continuïteit van de organisatie te waarborgen, is er in 2020 volgens doelstelling – en met succes – ruim aandacht geweest voor de verdere uitbreiding van meerjarige partnerships en inkomsten van leden.

Toekomstverwachting

In 2020 zal de VBDO zich verder richten op het verhogen van haar impact op het verduurzamen van de kapitaalmarkt. Om de strategische focus te behouden en impact te maken, is samenwerking onmisbaar. Daarom zal de VBDO zich blijven inzetten om met partners binnen en buiten de financiële sector meerjarige partnerships aan te gaan.

Ook een verdere uitbreiding van het aantal institutionele leden is belangrijk. Voor een overzicht van de begroting 2021 wordt verwezen naar pagina 37 van dit jaarverslag. De VBDO heeft er alle vertrouwen in dat zij slaagt in haar ambitie om de komende jaren het buffervermogen aan haar interne normering te laten voldoen. Voldoende financiële slagkracht maakt ook dat de VBDO verder kan investeren in haar medewerkers door het bieden van carrièreperspectief en ontwikkelingskansen. De vooruitzichten voor 2021 zijn goed en het bestuur kijkt er met veel vertrouwen naar uit dat de impact van de VBDO zal blijven groeien in de toekomst.

Namens het bestuur bedank ik de leden voor het aan ons geschonken vertrouwen.

Jaap van Dam
Bestuursvoorzitter

3. De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

De VBDO is de enige vereniging van aandeelhouders en beleggers in Nederland die zich specifiek richt op duurzaamheid, met als doel om de belangen te behartigen van de institutionele en particuliere leden die willen bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van de kapitaalmarkt.

De ideale samenleving is volgens de VBDO een duurzame samenleving die voorziet in de behoefte van iedereen. Zowel nu als in de toekomst. Een evenwichtige verdeling van aandacht voor sociale, ecologische en economische waarden is een voorwaarde voor een duurzame samenleving.

Geldstromen bepalen in belangrijke mate de vorming van een duurzame samenleving. Daarom richt de VBDO zich op het verduurzamen van de kapitaalmarkt. De kapitaalmarkt bestaat voor de VBDO uit meerdere partijen. Aan de ene kant zijn er de beleggers, zowel institutioneel als particulier. Aan de andere kant zijn er de ondernemingen waarin wordt belegd. De focus ligt daarbij op Nederland in een internationale, voornamelijk Europese context.

Unieke positie

De VBDO treedt op in het maatschappelijk debat over duurzaamheid. Omdat de VBDO voornamelijk aandeelhouders vertegenwoordigt, voert zij dit debat met beursgenoteerde ondernemingen en institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen, verzekeraars en banken. VBDO's leden bestaan uit een mengeling van verschillende institutionele en particuliere leden. De institutionele leden bestaan uit financiële organisaties, adviseurs, dataproviders en maatschappelijke organisaties. De VBDO heeft als multi-stakeholder-organisatie een unieke positie en vervult vaak een bemiddelende rol tussen de verschillende groepen.

VBDO's activiteiten

De VBDO stimuleert financiële instellingen en beursgenoteerde ondernemingen om meer en beter te presenteren op het gebied van duurzaam beleggen als ook om hun eigen bedrijfsvoering te verduurzamen. VBDO doet dit door onderzoeken en benchmarks uit te voeren. Dit doet zij ook door seminars en conferenties te organiseren gericht op kennisdeling en op het versterken van netwerken op het gebied van duurzaam beleggen en ondernemen. Ook stelt de vereniging ieder jaar vragen op aandeelhoudersvergaderingen over specifieke duurzame thema's. Engagement is een belangrijk instrument voor de VBDO om bij te dragen aan de verduurzaming van de kapitaalmarkt. Ten slotte biedt de VBDO oplossingen, lessons learned en best practices aan.

Governance

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden en de aansturing van de medewerkers ligt bij de directeur, die aan het bestuur de verantwoording aflegt. Het bestuur heeft voornamelijk een toezichthoudende functie en bestuurt op afstand. Op basis van de door de Algemene Ledenvergadering vastgestelde visie, missie en strategie stelt het bestuur het jaarplan en de daaraan gekoppelde begroting vast. De begroting wordt ter kennisgeving voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering. Het bestuur van de VBDO bestaat uit minimaal drie en maximaal zeven personen, die door de algemene vergadering worden benoemd. Een bestuurslid treedt uiterlijk vier jaar na zijn (her)benoeming af, volgens het vastgestel-

de rooster van optreden. Een optredend bestuurslid is slechts eenmaal herkiesbaar. De vergoedingen van het bestuur worden alleen gegeven op basis van gemaakte onkosten. Het bestuur stelt het rooster van optreden vast.

Inspraak van leden

De VBDO heeft institutionele en particuliere leden. De leden zijn geïnteresseerd of werkzaam in het veld van duurzaam beleggen en/of duurzaam ondernemen. De vereniging organiseert ieder kwartaal een platformoverleg voor de institutionele beleggers. Nieuwe initiatieven en samenwerkingsverbanden worden besproken. Kennis en ervaring op het terrein van duurzaam beleggen worden uitgewisseld. Tijdens de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering kunnen alle leden van de VBDO vragen stellen en invloed uitoefenen binnen de vereniging.

Internationale netwerken

De VBDO is aangesloten bij een aantal internationale netwerken. Hierdoor draagt VBDO bij aan de verspreiding van kennis en expertise over duurzaam beleggen en duurzaam ondernemen.

De Global Sustainable Investment Alliance (GSIA) is een wereldwijd samenwerkingsverband voor duurzaam beleggen. GSIA brengt regelmatig een rapport uit over trends binnen de duurzame beleggingsmarkt: het Global Sustainable Investment Review. De VBDO onderhoudt ook nauwe contacten met haar SIF-zusterorganisaties op Europees niveau.

ERIN (European Responsible Investment Network) is het netwerk van Europese NGO's die verantwoord beleggen willen versnellen. VBDO is onderdeel van de stuurgroep van ERIN en werkgroep op gebied van mensenrechten.

Media en communicatie

2020 is het eerste jaar dat het bereik van de verschillende VBDO-kanalen centraal is bijgehouden, waardoor we de komende jaren beter inzicht krijgen in ons gewenste en behaalde bereik onder de doelgroep. De VBDO verscheen minimaal 76 keer in de media, waarvan enkele keren op/ in onder andere het AD, BNR en het FD.

De scores van de VBDO verzekeraars benchmark staan sinds 2020 inmiddels op zowel de website van Independer als die van Pricewise. Mede hierdoor is er eind 2020 een pilotcampagne gehouden over duurzaam verzekeren in samenwerking met Het Verbond en een aantal verzekeraars.

Door de beperking op fysieke bijeenkomsten, is er direct een omschakeling gemaakt naar online events. Registratie verloopt inmiddels via de website, waarbij de aanmeldgegevens gestructureerd opgeslagen en gebruikt worden voor toekomstige, doelgroep gerichte berichtgeving. Het merendeel van de webinars is terug te zien op de VBDO website onder het kopje 'events'.

Het VBDO team

Angélique Laskewitz
Executive Director

Fatima Achouitar
Manager Finance
& Operations

Jacqueline Duiker
Senior Manager Sustainability
& Responsible Investment

Hester Holtland
Senior Project Manager
Sustainability & Responsible
Investment

Xander Urbach
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Lucienne de Bakker
Project Manager
Responsible Investment

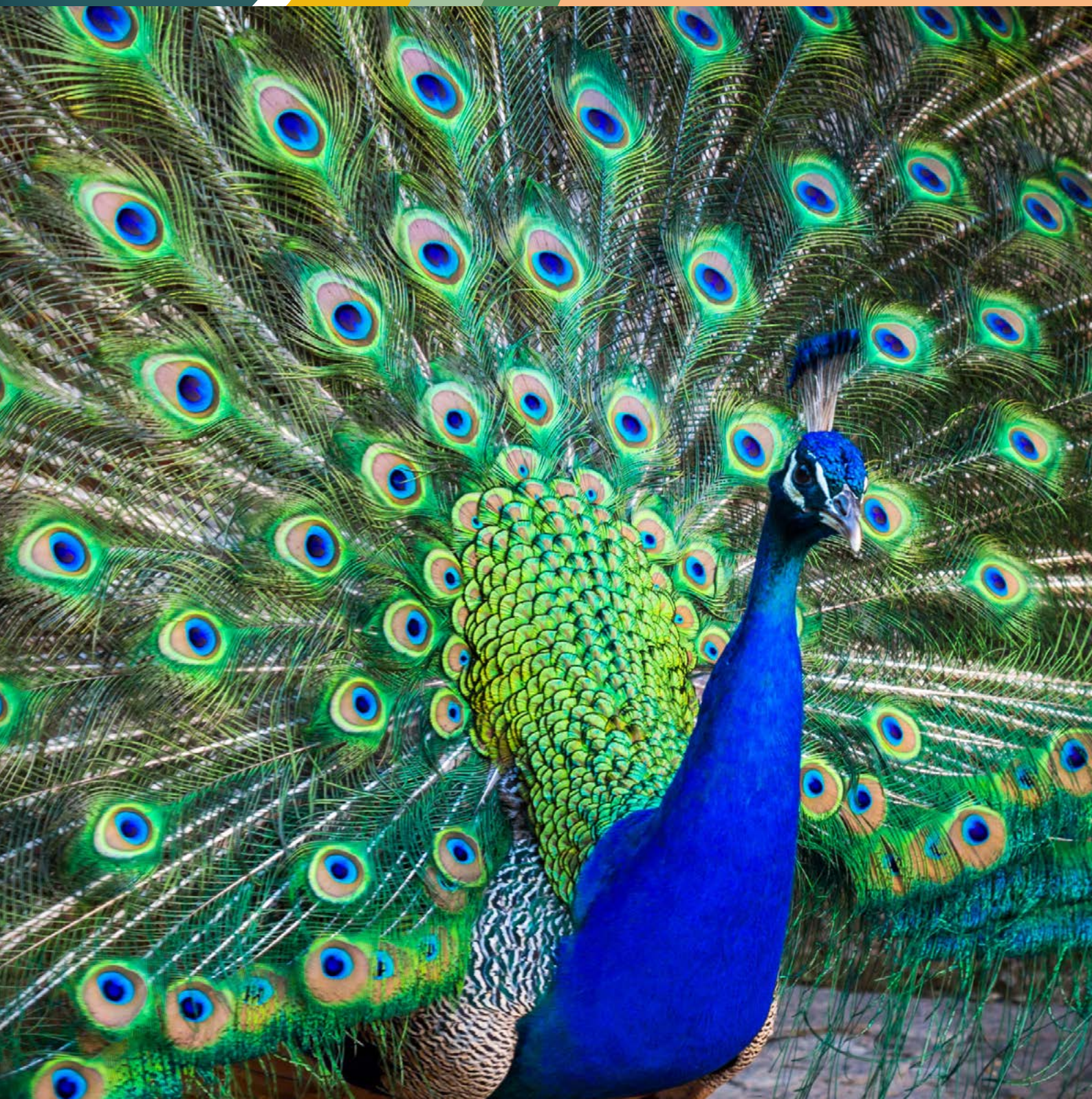
Vicky van Heck
Senior Manager Sustainability
& Responsible Investment

Mart van Kuijk
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Olivier Hofman
Manager Communicatie
& PR

Het VBDO bestuur

BESTUURSVORZITTER
J.K.H. van Dam

Datum benoeming: **15 mei 2017**
Einde termijn: **2021 (eerste termijn)**
Werkzaam als: **Principal Director Investment Strategy, PGGM**

PENNINGMEESTER
A. Jansen

Datum benoeming: **6 oktober 2016**
Einde termijn: **2024 (tweede termijn)**
Werkzaam als: **Chief Investment Officer, LaatBloeien**

RELEVANTE NEVENFUNCTIES

- Bestuurslid/penningmeester Club of Rome – Dutch Association
- Bestuurslid/penningmeester KWS Fonds

BESTUURSLID
L. Wijnands

Datum benoeming: **14 mei 2019**
Einde termijn: **2023 (eerste termijn)**
Werkzaam als: **Directeur Private Banking & Wealth Management, ING**

BESTUURSLID
G.P.M.J. Roest

Datum benoeming: **15 mei 2017**
Einde termijn: **2021 (eerste termijn)**
Werkzaam als: **Pensioenbestuurder, FNV**

RELEVANTE NEVENFUNCTIES

- Lid van de stuurgroep van het IMVB Convenant
- Bestuurslid PMT

BESTUURSLID
K.E.H. Maas

Datum benoeming: **22 april 2015**

Einde termijn: **2023 (tweede termijn)**

Werkzaam als: **Professor of Accounting & Sustainability, Open Universiteit/ Academic Director Impact Centre Erasmus, Erasmus Universiteit**

RELEVANTE NEVENFUNCTIES:

- Lid Sustainable Finance Lab
- Lid Sustainable PensionInvestment Lab
- Lid Evaluatie Expert Panel FMO
- Lid Bestuur International Association for Business and Society
- Lid Bestuur Sustainability and Environmental Management Accounting Network
- Lid RvA Social Impact Ventures NL

BESTUURSLID
H. Van Eeghen

Datum benoeming: **22 april 2015**

Einde termijn: **2023 (tweede termijn)**

Werkzaam als: **CEO, Synergos**

RELEVANTE NEVENFUNCTIES

- Bestuur twee familiefondsen
- Bestuur Peace Jam Europe
- Adviseur WhyDonate
- Adviseur Opportunity Internation

4. Activiteiten van de VBDO

De missie van de VBDO is het verduurzamen van de kapitaalmarkt. Daarvoor gebruikt zij de drie eerder genoemde instrumenten: Engagement, Benchmarks en Thought Leadership.

4.1 ENGAGEMENT

4.1.1 VBDO AVA ENGAGEMENT RAPPORT

AVA-seizoen 2020

VBDO stelt al 25 jaar vragen op de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders (AVA's) van beursgenoteerde bedrijven in Nederland. De VBDO doet dit ieder jaar aan de hand van drie prioriteit thema's. In 2020 waren die thema's de klimaatadaptatie, werkomstandigheden in de ketens en diversiteit.

Dit jaar vonden voor het eerst vanwege de pandemie de AVA's virtueel plaats. Daarbij was een duidelijke tweedeling zichtbaar in hoe bedrijven omgingen met de digitale mogelijkheden en de COVID-19 crisis: ongeveer de helft van de ondernemingen gaf aandeelhouders de mogelijkheid om digitaal een vervolgvraag te stellen op eerder ingediende vragen. De andere helft liet het bij de vooraf ingediende vragen.

In 2020 zijn er vragen gesteld aan 37 bedrijven. De resultaten van het engagementseizoen zijn opgeschreven in het AGM Engagement Report 2020: Momentum – 25 years of engagement en op 9 juli gepresenteerd tijdens het online AGM Engagement Webinar. In de bijlage kunt u terug vinden met welke bedrijven VBDO in contact is geweest.

Boekbijdrage

Projectmanagers Jacqueline en Xander schreven voor een VBDO-zusterorganisatie in Duitsland, CRIC, een hoofdstuk over 25 jaar duurzaamheid engagement met Nederlandse ondernemingen. Het hoofdstuk werd gepubliceerd in een Duits geredigeerd boek getiteld Nachhaltige Finanzen met meer dan 20 bijdragen. Het boek is te krijgen bij uitgeverij Springer Gabler.

4.1.2 ENGAGEMENT VOOR DERDEN

De VBDO voert op verzoek engagement uit voor derden en heeft in 2020 engagement voor een vermogensbeheerder uitgevoerd op verschillende ESG-thema's. Daarnaast heeft de VBDO een internationale engagement coalitie opgezet gerelateerd verschillende thema's binnen de mijnbouw sector.

4.1.3 ALLIANCE - WORK: NO CHILD'S BUSINESS

Op 29 september 2020 organiseerde de VBDO samen met de Alliantie Work: No Child's Business (Hivos, UNICEF NL en Save the Children NL) het digitale seminar Bestrijd kinderarbeid: een duurzame investering. Tijdens de seminar zijn we met de financiële sector in gesprek gegaan over de problematiek en oorzaken van kinderarbeid en de rol die bedrijven en financiële instellingen kunnen spelen.

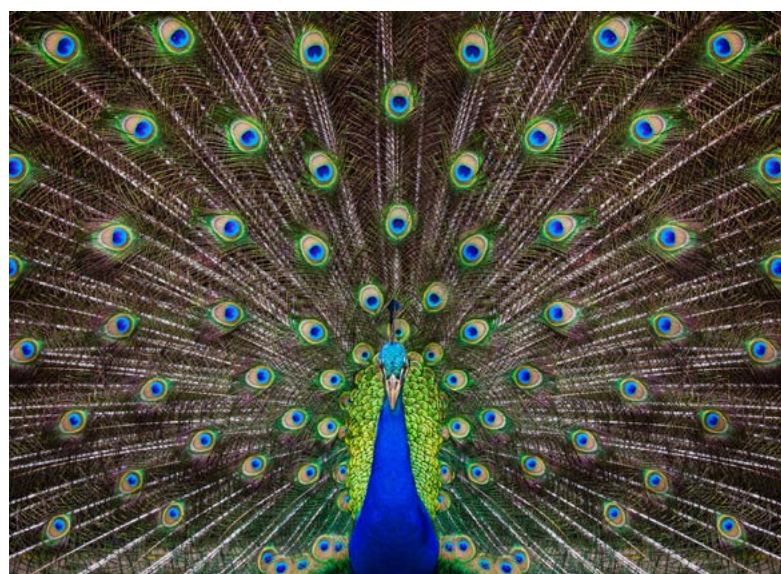
4.1.4 SHARED RESOURCES, JOINT SOLUTIONS (SRJS)

De VBDO was in 2020 een partner in het strategisch partnerschap 'Shared Resources, Joint Solutions' dat IUCN NL en WNF met het Ministerie van Buitenlandse Zaken zijn aangegaan. Dit partnerschap liep van 2016-2020. Het had als doel om kwetsbare ecoregio's wereldwijd te beschermen en te behouden door capaciteitsopbouw van maatschappelijke organisaties en multi-stakeholder partnerschappen.

De rol van de VBDO in dit partnerschap was om de betrokkenheid van de private sector (bedrijven en financiële instellingen) in dit programma te verhogen. Dit gebeurde zowel vanuit Nederland als in de lokale landen zelf. De VBDO was concreet betrokken bij de problemen met ontbossing door veeteelt in Paraguay en de milieugevolgen van mijnbouw op de Filipijnen.

Activiteiten en resultaten in dit kader in 2020:

- Ronde tafel mijnbouw met Filipijnse banken en andere belanghebbenden;
- Driedelige online trainingsserie over veeteelt en de leveringsketen;
- Paper: Deforestation risks in Latin America: Recommendations for investors;
- Investor statement: oproep tot verduurzaming van de mijnbouwsector;
- Investeerder Engagementgids voor watermanagement & mijnbouw;
- Investeerder Engagementgids voor landschapsherstel & mijnbouw;
- Investeerder Engagementgids voor biodiversiteit & mijnbouw;
- Handleiding voor NGO's: 6 steps to engaging financial institutions.

4.1.5 HUMAN SAMENWERKINGSVERBAND

De VBDO had een samenwerkingsverband met ICCO, PwC en CNV onder de titel 'HUMAN'. Het doel van HUMAN was de toepassing van de 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights' te bevorderen en investeerders en bedrijven bijeen te brengen." Deze samenwerking is per 2021 beëindigd.

HUMAN activiteiten 2020:

De coalitie, genaamd HUMAN, was gericht op ondersteuning van de Nederlandse zakelijke en financiële sector bij het vertalen van de ambities van de UN Guiding Principles voor Business & Human Rights in solide zakelijke praktijken.

Op 8 december heeft de VBDO in samenwerking met ICCO, PwC en CNV Internationaal een HUMAN webi-

4. Activiteiten van de VBDO

nar verzorgd genaamd: “Due diligence op het gebied van mensenrechten: voorbereiding op wetgeving”. De focus van dit webinar lag op hoe bedrijven en investeerders omgaan met due diligence op het gebied van mensenrechten. Een onderwerp dat de aandacht trok van meer dan 100 deelnemers. In een dialoog met de overheid, bedrijven en de financiële sector werd in verschillende onderdelen van het programma besproken hoe due diligence op dit gebied het beste kan worden toegepast.

4.1.6 NET-ZERO ASSET OWNER ALLIANCE (NZAOA)

De NZAOA is een initiatief van de VN en bestaat uit een groep van asset owners die een publieke toezegging hebben gedaan voor het transformeren van investeringsportefeuilles naar een Net-Zero-uitstoot van broeikasgassen tegen 2050. De VBDO en WWF-NL werken samen om deze alliantie bij Nederlandse investeerders onder de aandacht te brengen en er een gezamenlijke dialoog over te voeren.

Op 10 november 2020 is er door de VBDO een webinar georganiseerd voor medewerkers van banken, verzekeraars en pensioenfondsen – en hun vermogensbeheerders – met als doel het verstrekken van informatie over deze nieuwe alliantie en het starten van gesprekken met de huidige ondertekenaars.

4.2 BENCHMARKS

4.2.1 STUDIEGIDS DUURZAAM BELEGGEN VOOR PARTICULIEREN VIA BANKEN

Voor het eerst sinds 2015 is er weer een studie uitgebracht waarin aandacht wordt besteed aan duurzaam beleggen bij banken door particulieren. Uit de studie blijkt dat er zichtbaar groei is voor de gehele particu-

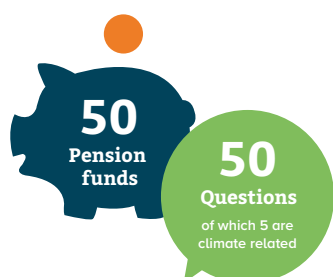
liere markt voor duurzame beleggingen: van 15 miljard in 2015 tot iets meer dan 30 miljard in 2019.

Waar voorgaande rapporten met name de markt in kaart brachten, is deze editie met name gericht op het bieden van handvatten voor particuliere beleggers voor het maken van een start met duurzaam beleggen.

4.2.2 BENCHMARK RESPONSIBLE INVESTMENT BY PENSION FUNDS

In deze jaarlijkse benchmark scoorde ABP opnieuw voor derde jaar op rij het hoogst, dit jaar met een score van 4,3 uit een maximum van 5. ABP werd op de voet gevolgd door BPF Bouw (4,0) en PME (3,9). Pensioenfondsen Huisartsen klom van plek 46 naar 22 en was daarmee de snelste stijger. Als geheel scoorde de branche dit jaar aanzienlijk lager: van een 2,7 naar een 2,1, wat onder andere te verklaren viel door aanpassingen in vraagstellingen en beoordelingen. Daardoor lag de lat dit jaar wederom wat hoger dan de jaren ervoor.

100%
response rate

35
average documents
provided by each
pension fund

92%
of the total Dutch pension
funds' assets are represented
(€1.435 billion)

4 Score categories

Participants receive a score per category and a total, weighed score between 0 - 5

Met name opvallende was dat het kennisniveau van verantwoord beleggen bij bestuurders aandacht behoeft en dat er een gat lijkt te liggen tussen beleid en uitvoering en dat vermogensbeheerders niet altijd opereren in lijn met de doelstellingen van het pensioenfondsen.

4.2.3 PROXY VOTING FOR SUSTAINABILITY

Voor het eerst is er in 2020 onder 34 Nederlandse pensioenfondsen onderzocht hoe en in welke mate ze hun stemrecht gebruiken voor het zetten van een duurzame standaard bij bedrijven. Hieruit bleek dat ze het wel als belangrijk instrument zien voor het actief benutten van hun eigenaarschap, maar stemrecht met name gebruiken als escalatiemiddel wanneer ze vastlopen in hun dialoog op specifieke onderwerpen.

Ook kan er nog veel gewonnen worden wanneer het gaat om rapportage over stemgedrag en actief contact met vermogensbeheerders en stemadviseurs tijdens consultatierondes.

4.2.4 TAX TRANSPARENCY BENCHMARK

Bedrijven kunnen meer informatie geven over de subsidies en belastingvrijstellingen die zij gebruiken om hun effectieve belastingdruk te verlagen. Dat blijkt uit de zesde editie van de Tax Transparency Benchmark bij 77 Nederlandse, beursgenoteerde ondernemingen. Met een recordscore van 32 uit 35 punten is NN Group voor het tweede jaar op rij de winnaar van de Tax Transparency Award.

De juryleden roepen op tot meer duidelijkheid bij organisaties die gebruik maken van regelingen en subsidies die belastingdruk verlagen. Op die manier kan worden bepaald of een vrijstelling of subsidie wellicht de enige reden is voor activiteit in een land.

4. Activiteiten van de VBDO

Een positieve ontwikkeling is dat meer en meer Nederlandse multinationals het voortouw nemen en hun belastingafdrachten per land communiceren.

4.3 THOUGHT LEADERSHIP

4.3.1 ONLINE TRAININGSERIE VEETEELT & DE LEVERINGSKETEN

IUCN NL, WWF Nederland en VBDO werkten samen in het kader van het SRJS-partnerschap, in een project dat zich richt op landconversie veroorzaakt door rundvleesproductie in Paraguay en de rol van financiële instellingen.

De serie bestond uit drie delen en een aanvullende paper:

- Deel 1: Setting the scene – impacts of beef production in Latin America;
- Deel 2: Actions in the supply chain towards deforestation and conversion-free portfolios;
- Deel 3: Risk identification, tools and corporate engagement;
- Paper: Deforestation risks in Latin America: Recommendations for investors.

4.3.2 PUBLICATIE FINANCIEREN VAN DE ENERGIETRANSITIE

De financiering van Nederlandse innovatie ondernemingen die een bijdrage leveren aan de energietransitie komt maar langzaam op gang. Voor de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) schreef VBDO een rapport over de voorwaarden die Nederlandse financiële instellingen stellen en waar de obstakels zitten.

Onder de aanbevelingen voor RvO werd genoemd het bevorderen van de institutionele kwaliteit die met

name institutionele investeerders nastreven, hierbij kan gedacht worden aan een kwaliteitsassessment voor ondernemingen en het benutten van de forumfunctie die RvO als overheidspartij kan hebben om bewustwording te creëren.

4.3.3 AVA WEBINAR

Op 9 juli 2020 vond middels een webinar de presentatie plaats van het AGM Engagement Report 2020: Momentum – 25 Years of Engagement. Het webinar werd bezocht door een groep van 80 personen, waar met name bedrijven en investeerders deel vanuit maakten.

Het webinar richtte zich op het delen van resultaten van het rapport, goede praktijken en tools op de drie engagementthema's van VBDO voor 2020: klimaatadaptatie, arbeidsomstandigheden in de toeleveringsketen en diversiteit. Elk thema werd besproken met een branchedeskundige en we deelden onze inzichten over wat de VBDO heeft bereikt in 25 jaar engagement.

4.3.4 WEBINAR SERIE BIODIVERSITY AND THE FINANCIAL SECTOR

In aanloop naar de Finance for Biodiversity Pledge die werd gelanceerd op 25 september 2020, organiseerde we een serie van drie webinars over biodiversiteit en de (impact van) de financiële sector.

Deel 1: Company perspective

In het eerste deel Introduceren we het begrip biodiversiteit en het belang ervan voor de samenleving en economie. Ook gingen we in op de vraag hoe investeerders in gesprek (kunnen) gaan met bedrijven over biodiversiteit

Deel 2: Investor perspective

In het tweede deel bespraken we hoe financiële instellingen biodiversiteit meten en proberen te beheersen en in hoeverre dat aansluit op wat nodig is voor het tegengaan van biodiversiteitsverlies in de reële wereld.

4.3.5 WEBINAR BESTRIJD KINDERARBEID: EEN DUURZAME INVESTERING

Op 29 september 2020 vond de webinar Bestrijd kinderarbeid: Een duurzame investering plaats. De webinar werd samen georganiseerd met het programma Work: No Child's Business. Wij kijken terug

Deel 3: Policy perspective

In het derde deel bespraken we de rol van de publieke sector (ministerie van LNV en toezichthouder op de financiële sector, DNB) bij het aanpakken van het falen van de markt om het verlies aan biodiversiteit een halt toe te roepen.

Het Nederlandse Ministerie van Landbouw en Natuur (LNV) ging daarbij onder andere nader in op de door hun gebruikte veranderingstheorie van transitiedelen, voor het versnellen van de transformatie van het huidige systeem.

op een informatief en actief middagprogramma, waar is afgesloten met een goede discussie in break-out werkgroepen.

De webinar zal in 2021 een vervolg krijgen met een themastudie naar kinderarbeid onder de grootste Nederlandse verzekeraars, banken en pensioenfondsen.

Jaarrekening 2020

5.1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na resultaatbestemming)

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
software en licenties	-	2.004
Materiële vaste activa		
inventaris en apparatuur	2.627	4.991
Financiële vaste activa		
effecten	10.578	10.414
Vlottende activa		
vorderingen		
debiteuren	34.451	61.924
waarborgsom	905	905
vooruutbetaalde kosten en overlopende activa	28.743	8.874
totaal vorderingen	64.099	71.703
liquide middelen	291.944	223.239
totaal vlottende activa	356.043	294.942
TOTAAL ACTIVA	369.248	312.351
PASSIVA		
Eigen vermogen		
algemene reserve	198.276	165.612
bestemmingsreserve	-	-
Innovatiefonds	-	-
	198.276	165.612
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
crediteuren	9.383	17.839
loonheffing en sociale premies	42.410	36.279
omzetbelasting	5.715	1.013
vooruutontvangen bedragen	76.926	39.628
nog te betalen kosten	36.538	51.980
	170.972	146.739
TOTAAL PASSIVA	369.248	312.351

5.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	WERKELIJK 2020	BEGROOT 2020	WERKELIJK 2019
	€	€	€
BATEN			
contributies	457.510	465.000	451.806
bijdrage innovatiefonds	32.363	30.000	32.331
projectbaten	399.946	450.000	484.730
financiële baten en lasten	-191	1.000	1.996
diverse baten	545	1.000	607
TOTAAL BATEN	890.173	947.000	971.470
LASTEN			
personeel	721.177	755.000	736.246
reis- en verblijf	4.946	10.000	7.720
communicatie	8.721	20.000	20.292
huisvesting	36.467	37.000	36.105
algemeen	48.460	55.000	41.527
afschrijvingen	4.825	10.000	7.863
projectkosten	32.914	30.000	52.491
TOTAAL LASTEN	857.510	917.000	902.244
RESULTAAT	32.663	30.000	69.226
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Toegevoegd aan:</i>			
algemene reserve	32.663	30.000	75.135
bestemmingsreserve	-	-	-
TOTAAL RESULTAATBESTEMMING	32.663	30.000	75.135

5.3 KASSTROOMOVERZICHT

	2020	2019
	€	€
Liquide middelen begin boekjaar	223.239	345.230
Liquide middelen einde boekjaar	<u>291.944</u>	<u>223.239</u>
TOENAME LIQUIDE MIDDELEN	<u>68.705</u>	<u>-121.991</u>
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten:</i>		
Resultaat	32.663	69.226
Afschrijvingen	<u>4.825</u>	<u>7.863</u>
	37.488	77.089
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>		
Toename c.q. afname vorderingen	-7.604	-41.155
Toename c.q. afname schulden	<u>- 24.233</u>	<u>-151.036</u>
	<u>31.837</u>	<u>-192.191</u>
	69.325	-115.102
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten:</i>		
Investerings in immateriële vaste activa	-	-
Investerings in materiële vaste activa	-457	-4.905
Desinvesterings in materiële vaste activa	-	-
Investerings in financiële vaste activa	<u>163</u>	<u>-1.984</u>
	<u>-620</u>	<u>-6.889</u>
TOENAME	<u>68.705</u>	<u>-121.991</u>

5.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De jaarrekening is opgesteld conform de richtlijn jaarverslaggeving van 'Kleine rechtspersonen afdeling C 1 organisaties zonder winststreven'

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING

Immateriële en Materiële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn opgenomen tegen historische aanschafwaarde. De afschrijvingstermijn is 5 jaar.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische aanschaffingsprijs. Het gehanteerde afschrijvingspercentage bedraagt 20% voor inventaris, automatiseringsapparatuur wordt afgeschreven in 3 jaar, derhalve 33,33%. Alle inventaris wordt afgeschreven tot nihil. In het jaar 2020 is voor € 457,- aan nieuwe bedrijfsmiddelen geïnvesteerd. Bedragen boven de € 450 worden geactiveerd.

Financiële vaste activa

Effecten zijn gewaardeerd tegen marktwaarde op balansdatum.

Onderhanden werk

Het onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen de daaraan bestede kosten, zoals werk door derden etc. en de werkelijk bestede uren van het eigen personeel tegen vaste interne tarieven. Verminderd met een eventuele voorziening voor voorzienbare verliezen en in rekening gebrachte (deel-)facturen. Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van het onderhanden werk, worden de opbrengsten en lasten in de winst en verliesrekening verwerkt naar rato van de voortgang van het stadium van voltooiing van het project. (Percentage of Completion). Het stadium van voltooiing van het onderhanden werk wordt bepaald op basis van het percentage van de gemaakte kosten ten opzichte van de meest recente inschatting van de in totaal verwachte kosten.

Overige activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, voorziening, schulden en overlopende activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde; Waardering van vorderingen geschiedt eventueel onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

GRONDSLAGEN VAN RESULTAATBEPALING

Projecten

De kosten van de in deze jaarrekening opgenomen projecten bestaan uit toegerekende directe lasten, overhead en personele lasten. De allocatie van de overhead en personele lasten is berekend op basis van de werkelijk gemaakte uren zoals verantwoord in het urenregistratiesysteem van de VBDO. Op meerjarige projecten wordt - in overleg met de opdrachtgever - jaarlijks het projectresultaat bepaald en aan de opdrachtgever in rekening gebracht.

Bepaling resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten over het boekjaar. De baten worden verantwoord in het verslagjaar waarin deze zijn gerealiseerd. De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Continuïteit

Het overschot op de staat van baten en lasten over 2020 bedraagt € 32.663,-, de reserves belopen per 31 december 2020 op € 198.276,- positief. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

BALANS

In 2020 is ten laste van de post materiele vaste activa in totaal € 457, geïnvesteerd voor de aanschaf van overige computerapparatuur.

De aandelen, die wij aanhouden voor het uitoefenen van stemrecht op de AVA's, zijn in het verslagjaar in waarde toegenomen tot een bedrag van € 10.578,-.

De post debiteuren is in 2020 afgenomen tot een bedrag van € 34.451,-. Er is in het verslagjaar geen voorziening getroffen voor oninbare vorderingen.

De liquide middelen namen met circa € 68.705 toe tot een totaalbedrag van € 291.944,-.

Voor de bestemmingsreserve innovatiefonds is in 2020 van zowel institutionele leden als particuliere leden een totale bedrage van € 32.363,- ontvangen. Met deze bijdrage heeft de VBDO een nieuw en innovatie project gefinancierd, waarvoor geen financiering kon worden verkregen. Voor een overzicht van deze projecten en het verloop van de bestemmingsreserve in het boekjaar wordt verwezen naar de toelichting op de balans op pagina 34 van dit jaarverslag.

De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn in 2020 met € 24.233,- toegenomen als gevolg van een toename van de post vooruit ontvangen bedragen en afname van de post nog te betalen kosten.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Evenals voorgaand jaar heeft de groei van de institutionele leden zich ook in 2020 voortgezet. Hierdoor stegen deze contributies met ruim 1% tot een bedrag van € 457.510. De bijdrage van € 32.363 aan de bestemmingsreserve innovatiefonds is vrijwel gelijk gebleven.

De externe projectfinanciering is circa 9% lager ten opzichte van de begroting van 2020 en kwam daarmee uit op een totaalbedrag van € 399.946.

Eind 2020 waren een vijftal projecten nog niet afgerond en deze vertegenwoordigen een opbrengstwaarde van € 76.926,- welke in 2021 zullen worden gerealiseerd. De externe kosten van de uitgevoerde projecten daalden in 2020 met € 19.577 en kwamen uit op een bedrag van € 32.914.

Ten opzichte van de realisatie 2019 daalden de totale baten (contributies, projectbaten en overige baten) in het verslagjaar met circa 9% naar een totaalbedrag van € 890.173.

De post personeelskosten daalde in het verslagjaar ten opzichte van de realisatie 2019 met 1%. Het percentage aan projecten doorberekende personeelskosten daalde in 2020 naar 84% en kwam daarmee uit op een bedrag van € 459.252.

De uitgaven voor de post communicatie daalden in 2020 met circa 42% ten opzichte van de realisatie 2019. Deze afname werd mede veroorzaakt door de coronacrisis vanwege het niet kunnen organiseren van activiteiten die op de planning stonden.

Ten opzichte van de realisatie 2019 daalden de totale lasten in het verslagjaar met circa 9% naar een totaalbedrag van € 857.510.

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS

(activa)

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

	ECORGANIZER	TOTAAL
	€	€
Stand per aanvang boekjaar		
aanschafwaarde	20.019	20.019
cumulatieve afschrijving	-18.015	-18.015
boekwaarde aanvang boekjaar	2.004	2.004
Mutaties in het boekjaar		
investeringen	-	-
desinvesteringen	-	-
afschrijvingen	-2.004	-2.004
totaal mutaties in het jaar	-2.004	-2.004
Stand per ultimo boekjaar		
aanschafwaarde	20.019	20.019
cumulatieve afschrijving	-20.019	-20.019
boekwaarde einde boekjaar	-	-

	INVENTARIS	APPARATUUR	TOTAAL
	€	€	€
MATERIËLE VASTE ACTIVA			
Stand per aanvang boekjaar			
aanschafwaarde	10.999	44.609	55.608
cumulatieve afschrijving	-8.945	-41.672	-50.617
Boekwaarde aanvang boekjaar	2.054	2.937	4.991
Mutaties in boekjaar			
investeringen	-	457	457
desinvesteringen	-	-	-
afschrijvingen	-602	-2.219	-2.821
Totaal mutaties in het jaar	-602	-1.762	-2.364
Stand per ultimo boekjaar			
aanschafwaarde	10.999	45.066	56.065
cumulatieve afschrijving	-9.547	-43.891	-53.438
stand einde boekjaar	1.452	1.175	2.627

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS

(activa)

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
FINANCIËLE VASTE ACTIVA		
<i>effecten</i>		
Effectenrekening Rabobank	10.578	10.414
	10.578	10.414
VLOTTENDE ACTIVA		
<i>debiteuren</i>		
uitstaande vorderingen	34.451	61.924
af: voorziening oninbaar	-	-
	34.451	61.924
<i>waarborgsom</i>		
TNT depot bedrag	905	905
<i>vooruitbetaalde kosten en overlopende activa</i>		
nog te ontvangen interest	1	104
diverse vooruitbetaalde kosten	28.742	4.775
compensatie transitievergoeding	-	3.995
	28.743	8.874
LIQUIDE MIDDELEN		
ING betaalrekening	25.416	11.833
ING inbedrijfrekening	28	28
Rabobank rekening-courant	629	833
Rabobank beleggersrekening	2.125	1.903
Rabobank bedrijfsspaarrekening	1.104	1.104
ASN sparen zakelijk	262.642	207.538
	291.944	223.239

Alle liquide middelen zijn direct opeisbaar.

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS

(passiva)

EIGEN VERMOGEN	01.01.2020	Toevoeging (€)	Onttrekking (€)	31.12.2020
	Stand (€)			Stand (€)
Algemene reserve	165.612	32.663		198.276
Bestemmingsreserve Innovatiefonds	-	32.363	32.363	
	165.612	65.026	32.363	198.276

De algemene reserve heeft ten doel de continuïteit van de organisatie voor een langere periode te waarborgen. Voor de omvang van deze reserve hanteert het bestuur een normering, die gelijk is aan de helft van de voor dat jaar begrootte personeels- en huisvestingskosten.

Voor 2020 kan de omvang van de algemene reserve becijferd worden op een bedrag van € 386.000; aan het einde van het boekjaar en na verwerking van het resultaat komt deze reserve uit op een bedrag van € 198.276,-. In 2020 hebben zowel de institutionele- als de particuliere leden een extra financiële bijdrage geleverd aan de bestemmingsreserve Innovatiefonds. In totaal is voor het Innovatiefonds een bedrag van € 32.363,- ontvangen; De bestedingen in het boekjaar bedragen € 34.306,-. Uit het Innovatiefonds is in 2020 het volgende project gefinancierd:

PROJECT	OMSCHRIJVING	Totale projectkosten	T.l.v. Innovatiefonds
20.893	Proxy Voting	€ 35.347	€ 32.363
		€ 35.347	€ 32.363

KORTLOPENDE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Crediteuren		
Nog te betalen facturen	9.383	17.839
Loonheffing en sociale premies		
Aangifte loonheffing december	42.410	36.279
Omzetbelasting		
Aangifte omzetbelasting 4e kwartaal	5.715	1013
Vooruitontvangen bedragen		
Projectbaten vooruit ontvangen	76.926	39.628
Nog te betalen kosten		
Reservering vakantiegeld, verlofdagen	31.117	47.557
Accountant jaarcontrole	5.421	4.423
	36.538	51.980

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Er is een huurcontract afgesloten t.b.v. Pieterstraat 11 te Utrecht.

In 2020 bedroeg de huur € 8.375 per kwartaal; de maand september is huurvrij.

Het huurcontract is stilzwijgend verlengd.

5.7 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	WERKELIJK 2020	BEGROOT 2020	WERKELIJK 2019
	€	€	€
BATEN			
Contributies particulieren	14.623	15.000	15.378
Contributies institutionele leden	442.887	450.000	436.427
Bijdrage Innovatiefonds	32.363	30.000	32.331
Financiële baten en lasten	-191	1.000	1.996
Diverse baten	545	1.000	607
	490.227	497.000	486.739
PROJECT BATEN	399.946	450.000	484.730

Hieronder volgt een specificatie van de baten van de in 2020 en 2019 gereedgekomen projecten. De baten hebben betrekking op de in die jaren aan afnemers van onze diensten gefactureerde bedragen.

PROJECTEN			
Benchmarks	159.438		170.023
Kennisoverdracht	218.255		300.707
Engagement	22.253		14.000
TOTALE PROJECTBATEN	399.946	450.000	484.730

5.7 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	WERKELIJK 2020	BEGROOT 2020	WERKELIJK 2019
LASTEN	€	€	€
<i>personeel</i>			
salarissen	593.596		545.942
sociale lasten	89.729		89.272
pensioenen	49.614		42.872
overige personeelskosten	21.976		58.160
WAZO uitkering	-33.738		
	721.177	755.000	642.240

In 2020 waren er gemiddeld 8,8 FTE's werknemers in loondienst (2019 : 8,8 FTE's).

Onder de post salarissen is ook een bedrag van € 9.905,- opgenomen uit hoofde van verstrekte stagevergoedingen.

<i>reis- en verblijf</i>	4.946	10.000	7.720
<i>communicatie</i>			
Nieuwsbrieven en publicaties	3.473		11.743
websites	3.478		1.956
overige communicatie	1.769		6.593
	8.721	20.000	20.292
<i>huisvesting</i>			
huur kantoor	30.708		30.708
servicekosten	5.264		5.264
overige huisvesting	495		134
	36.467	37.000	36.106
<i>algemeen</i>			
kantoor	32.363		22.590
accountant	7.744		7.369
administratie	3.857		4.228
bestuur en raad van advies	-		141
overige algemene kosten	4.496		7.199
	48.460	55.000	41.527

Het bestuur heeft in 2020 geen aanspraak gemaakt op de reguliere onkostenvergoeding.

<i>afschrijvingen</i>			
inventaris	602		724
apparatuur	2.219		3.135
immateriële vaste activa	2.004		4.004
	4.825	10.000	7.863

5.8 BEGROTING 2021

	BEGROTING 2021	REALISATIE 2020	BEGROTING 2020
	€	€	€
BATEN			
Contributies institutioneel	460.000	442.887	450.000
Contributies particulier	15.000	14.623	15.000
Bijdragen Innovatiefonds	30.000	32.363	30.000
Financiële baten en lasten	1.000	-191	1.000
Projectbaten	450.000	399.946	450.000
Overige baten	1.000	545	1.000
totaal	957.000	890.173	947.000
LASTEN			
Projectlasten kosten incl personeel	585.000	492.065	573.000
Personeel	770.000	721.177	755.000
doorrekenen naar project	-550.000	-459.151	-543.000
Reis en verblijf	10.000	4.946	10.000
Communicatie	20.000	8.721	20.000
Huisvesting	37.000	36.467	37.000
Algemeen	55.000	48.460	55.000
Afschrijvingen	7.000	4.825	10.000
	934.000	857.550	917.000
TOTAAL	23.000	32.663	30.000

The Falls

Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling
Pieterstraat 11
3512 JT UTRECHT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020 (met een balanstotaal van € 369.248);
2. de staat van baten en lasten over 2020 (met een resultaat van € 32.663 positief); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag (pagina 6 tot en met 25);
- begroting 2021;
- hoofdstuk 7 Duurzame bedrijfsvoering;
- bijlage 1: Institutionele leden 2020;
- bijlage 2: Engagement met beursgenoteerde bedrijven;
- bijlage 3: Milieubelasting en achtergronden berekening;
- bijlage 4: GRI Index.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven' vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven' vereist is. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'Kleine Organisaties-zonder-winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Sliedrecht, 25 mei 2021.

WITh accountants B.V.
P. Alblas RA

Bijlage.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2020 van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

7. Duurzame bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk beschrijven we de sociale prestaties en milieuaspecten. De VBDO richt zich daarbij op de materialiteit van de sociale en milieu-indicatoren. De prestaties die in dit hoofdstuk staan, zijn betrekkelijk. Een verandering in de aantal FTE's heeft significante gevolgen voor de relatieve prestaties van de organisatie.

SOCIALE PRESTATIES

Werknemers

In 2020 waren er gedurende het jaar negen medewerkers, waarvan zeven met een vast contract, werkzaam bij de VBDO. Een volledige werkweek bedraagt 36 uur. In totaal waren er 8,81 fte's werkzaam gedurende het gehele jaar. Ten opzichte van het voorgaande jaar is dit gedaald met 1 fte.

Diversiteit

De VBDO vindt het belangrijk dat er een goede balans is tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers. In 2020 waren er drie mannen en zes vrouwen werkzaam bij deze organisatie.

Stagiaires en vrijwilligers

In 2020 werkten er vijf stagiaires bij de VBDO. De stages duurden 3 tot 6 maanden. Er werkten 20 vrijwilligers mee voor de research en de bezoeken aan de aandeelhoudersvergaderingen. Stagiairs en vrijwilligers ontvangen een onkostenvergoeding.

Secundaire arbeidsvoorwaarden

De secundaire arbeidsvoorwaarden voor de betaalde medewerkers zijn:

- Bijdrage in pensioen
- Flexibele werktijden
- Een vergoeding voor woonwerk verkeer

De inschaling en beloning vinden plaats volgens de systematiek van Hivos.

Intern overleg

Een keer in drie weken is er een teammeeting met alle vaste medewerkers van de VBDO. Verder is er twee per jaar een strategisch overleg met bestuur en team. Daarnaast vindt er één keer per jaar een beoordelingsgesprek plaats. De directeur voert dit gesprek met de medewerkers en het bestuur met de directeur.

Verzuim

Het ziekteverzuim bedroeg in 2020 gemiddeld 0,1 procent. In 2019 was dit 5,2 procent. Het percentage ziekteverzuim wordt berekend door het aantal uren ziekteverzuim te delen door het totaal aantal contracturen.

PERSONEELSBELEID

Personeelsvertegenwoordiging

De VBDO heeft vanaf 2015 een personeelsvertegenwoordiging (PVT), bestaande uit drie door het personeel gekozen teamleden. De Directie en PVT zijn in 2020 niet bij elkaar gekomen. Er hebben zich in 2020 wederom geen dringende zaken voorgedaan die de aandacht van de PVT heeft doen vragen.

Vanaf 2015 heeft de VBDO de vertrouwenspersoon aangesteld en heeft de klachtenprocedure in een kantoorhandleiding vastgelegd.

Uitbested werk

In 2020 werden de volgende werkzaamheden uitbested:

- **Vormgeving en druk publicaties**
Wim Dijkers, te Breukelen
- **Netwerkbeheer, automatisering**
Fixar, Alkmaar
- **Kantoorartikelen en kopieerpapier**
Viking, Venlo
- **Verhuur en onderhoud pand**
C.N. van der Brugge, Utrecht
- **Salarisadministratie**
Zweers & Wijbenga, Utrecht
- **Accountantscontrole**
With Accountants, Sliedrecht
- **Ontwerp en vormgeving www.vbdo.nl**
Haicu webdesign, Utrecht
- **Adviseur pensioenen en werknemersverzekeringen**
APS Pensioenteam
- **Uitvoering Pensioenen**
Zwitserleven

De VBDO is bewust in de keuze van haar leveranciers omdat deze moeten bijdragen aan de eisen die de VBDO zichzelf stelt op sociaal- en milieugebied (bijvoorbeeld: het leveren van kringlooppapier). We geven de voorkeur aan leveranciers die affiniteit hebben met de duurzame doelstellingen van de VBDO.

MILIEUPRESTATIES

Milieu-effecten

De VBDO draagt bij aan de uitstoot van CO₂ voornamelijk door energiegebruik (gas en elektriciteit) en transport. Andere vormen van milieubelasting als gevolg van de kantooractiviteiten zijn materiaalgebruik (voornamelijk papier), watergebruik en afvalproductie. Deze zijn wegens een beperkte materialiteit niet meegenomen in dit rapport.

CO₂-emissies als gevolg van kantoor gebonden energiegebruik

De CO₂- emissies als gevolg van kantoor gebonden energiegebruik zijn afkomstig uit gasgebruik (verwarming) en elektriciteitsgebruik.

CO₂-EMISSIONS VAN KANTOORGEBOODEN ENERGIEVERBRUIK IN 2020

	Hoeveelheid (GJ/jaar)	CO ₂ emissie (kg/jaar)
Gasgebruik	66,8	3150
Elektriciteitsgebruik	53,2	2770
Totaal	120,0	5920

CO₂-EMISSIONS VAN KANTOORGEBOODEN ENERGIEVERBRUIK

Totaal	2020	2019	2018	2017	2016	2015
GJ	120	120	120	120	119	120
Kg CO ₂	5.920	5.920	5.920	5.920	7.463	7.509

Duurzame bedrijfsvoering

CO₂-emissies als gevolg van transport

Voor een bepaling van de omvang van het transport zijn de aan de VBDO gerelateerde werkkilometers meegerekend (woonwerk verkeer en externe afspraken van directie en medewerkers), alsmede de afstand die is overbrugd voor het bijwonen van internationale afspraken. Het kilometerverbruik van bezoekers, of door de VBDO ingeschakelde onderzoekers van andere organisaties, wordt buiten beschouwing

gehouden. Bus-, tram- en taxivervoer naar bestemmingen in grote steden (meestal aansluitend op treinreis) zijn dit jaar ook meegenomen.

In 2020 werden per trein minder kilometers afgelegd dan in 2019. Het aantal kilometers met de auto zijn afgenomen en het vliegtuig zijn in het verslagjaar toegenomen.

CO₂-EMISSIONS VAN TRANSPORT IN 2020

	Afstand (km/jaar)	CO ₂ emissie (kg/jaar)
Trein	44.856	306
Auto	3.944	2.037
Vliegtuig	34.202	21.592
Totaal	83.002	23.935

Vanaf 2018 hebben we de berekening van de uitstoot van vliegreizen verdeeld in korte, middel en lange afstandsvluchten (o.b.v. emissiefactoren van

co2emissiefactoren.nl). Dit geeft een waarheidsgetrouwer beeld van de emissies en verklaart de stijging in kg CO₂ ten opzichte van 2019.

CO₂-emissies totaal

Sinds 2001 is een vrijwel klimaatneutrale bedrijfsvoering bereikt, door de CO₂-uitstoot te compenseren met de aanschaf van CO₂-credits. De bijdrage van de VBDO wordt geïnvesteerd in klimaatprojecten, zoals de aanschaf van cookstoves in Oeganda. Deze projec-

ten zorgen voor een onafhankelijk gecontroleerde vermindering van CO₂ in de atmosfeer. De CO₂-credits zijn gecrediteerd op de CO₂-rekening van de VBDO. Het CO₂-rekeningafschrift is opgenomen in dit jaarverslag. Meer informatie hierover vindt u op: www.climateneutralgroup.nl.

CO₂-EMISSIONS VAN TRANSPORT

Totaal	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Km	83.002	216.944	203.378	186.280	144.610	139.039
Kg CO ₂	23.935	18.452	22.048	33.890	5.382	6.452

CO₂-EMISSIONS IN KG PER JAAR

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Energiegebruik	5.920	5.920	5.920	5.920	7.463	7.509
Transport	23.935	18.452	22.048	33.890	5.382	6.452
Totaal	29.855	24.372	27.968	39.810	12.845	13.961
Totaal per fte	3.393	2.649	2.492	4.599	1.062	1.257

Verzeker je wereld

Certificaat

Nummer 89711

Dit certificaat is het bewijs dat

VBDO

41.7 ton CO₂-equivalenten heeft gecompenseerd
met Gold Standard cooking stove projecten.

Compensatie vindt plaats middels de speciaal door Climate Neutral Group
geselecteerde duurzame energieprojecten.

Met deze projecten wordt elders CO_{2eq}-uitstoot teruggebracht.

Wij selecteren onze projecten altijd op de bijdrage die zij leveren
aan de ontwikkeling van de lokale bevolking en regio.

Ontwikkelingen zoals: werkgelegenheid, kennisoverdracht, gezondheidsverbetering,
stimulering van de eigen economie en lokale milieuverbeteringen.

René Toet

Managing Director
Utrecht, 28/04/2021

Climate Neutral Group

KLEINE INZICHTEN | GROTE OPBRENGSTEN

Bijlage 1

Institutionele leden 2020

ASR	Aberdeen Standard Investments	Pensioenfederatie
Triodos Bank	Amundi	Zwitserleven
Aegon AM	ResponsAbility Investmenrts AG	Verbond van Verzekeraars
ABN AMRO MP	BPF Schilders	Oxfam Novib
Rabobank	St. Pensioenfonds SNS Reaal	FNV / GBF
Binck Bank	St. Algemeen Pensioenfonds	WWF Nederland
Achmea	Unilever	ICCO
NN Group	Candriam	PKN
Robeco AM	Allianz Global Investors	Unicef
Actiam (Vivat)	InsingerGilissen Bankiers	Avans Hogeschool
ASN Bank (SNS Bank)	St. Bedrijfstakpensioenfonds	Fonds 1818
ING	Vlaktglas	CNV International
ABP Bestuursbureau	Storebrand Asset Management	Climate Neutral Group
BPF Landbouw	Fair Capital Partners	Prins Bernhard Cultuurfonds
BPF Detailhandel	Ansvar Verzekeringen	Fair Impact
BNP IP Nederland	PwC Advisory	Metropolis
BNP Corporate & Inst. Banking	CACEIS (KasBank NV.)	Prot. Gemeente Leiderdorp
BNP Securities Services	Vigeo Eiris	IUCN
DSM Pension Services	Sustainalytics	CDP
Pensioenfonds Werk - en Reintegratie	Velthuyse & Mulder	Equileap
Blackrock IM	IBS Capital Allies	Oikocredit Nederland
DWS	Bank Ten Cate Cie.	Save the children
PFZW	MSCI	World Animal Protection
PME	Morningstar	CEM Benchmarking
Alliance Bernstein	DegroofPetercam AM	V-Square Quantative Management
Fidelity Nederland	Clarity AL Europe S.L.	
FMO	ERM	
AXA IM	Profundo	
	Financial Assets	

Bijlage 2

Engagement met beursgenoteerde bedrijven

Company

Financial Sector

ING Group
ABN AMRO
Aegon
a.s.r.
Van Lanschot Kempen
NN Group

Industry

Heijmans
Aalberts
BAM Group
Vopak
AkzoNobel
ArcelorMittal
Boskalis
DSM
Corbion
Shell
OCI

Technology & Electronics

ASML
TKH Group
Philips
Signify
ASM International

Company

Food, Beverage & Retail

Sligro
Ahold-Delhaize
Heineken
Wereldhave
Unibail-Rodamco-Westfield
Unilever

Services

Randstad
SBM Offshore
KPN
PostNL
RELX
Wolters Kluwer
Arcadis
Fugro
Altice

Totaal 37

Bijlage 3

Milieubelasting en achtergronden berekening

CO₂-emissies

De CO₂-emissies van het kantoorgebonden energiegebruik zijn als volgt berekend:

Gas: verbruik op basis van eindafrekening gasleverancier; 1000 m³ gas = 31,65 GJ primaire energie; 1 GJ primaire energie (gas) = 56,0 kilogram CO₂

Elektriciteit: verbruik op basis van eindafrekening elektriciteitsleverancier; duizend kWh elektriciteit = 3,6 GJ / 0,4 (40 procent rendement elektriciteitsopwekking) = 9 GJ; 1 GJ primaire energie (elektriciteit) = 70,8 kilogram CO₂

De CO₂-emissies van transport zijn berekend aan de hand van de volgende gemiddelde omrekeningsfactoren:

Trein: gemiddeld 0,04 (0,02-0,06) kilogram CO₂ per persoon per kilometer

Vliegtuig (korte afstanden): 0,15 (0,11-0,18) kilogram CO₂ per persoon per kilometer

Vliegtuig (lange afstanden): 0,10 (0,08-0,11) kilogram CO₂ per persoon per kilometer

Auto: 0,19 (0,12-0,26) kg CO₂ per autokilometer (middelmaat auto, benzine, één persoon per auto, korte afstanden tot ongeveer 150 kilometer)

Papier

Het papierverbruik wordt berekend met behulp van de volgende formule: [papierverbruik 2019] = [voorraad kilogram papier per 01-01-2019] + [inkoop kilogram papier gedurende 2019] - [voorraad kilogram papier per 01-01-2020].

Emissies en klimaat-effecten van transport

Voor spitsverkeer buiten de stad (korte afstand < 100 km) geldt dat de CO₂-emissie van het openbaar vervoer ongeveer 20 procent is in vergelijking met auto's bij een bezettingsgraad van één persoon per auto. Zelfs als er drie personen in een auto zitten, zijn de CO₂-emissies per reizigerskilometer van de auto nog steeds groter dan die van het openbaar vervoer. Het klimaat-effect van vliegtuigen is groter dan de uitstoot van CO₂ alleen doet vermoeden. Ook de op grote hoogte uitgestoten waterdamp en NO_x hebben een klimaat-effect. De meest waarschijnlijke schatting is dat het klimaat-effect van de luchtvaart ongeveer 2,7 keer zo groot is als het klimaat-effect van de CO₂-uitstoot alleen. Dit betekent dat het klimaat-effect van een vliegtuig per reizigerskilometer gemiddeld ongeveer vijf maal zo groot is als dat van de gemiddelde autopassagier. Zelfs ten opzichte van een alleen rijdende automobilist is het klimaat-effect van een gemiddelde vliegtuigpassagier groter. De trein bleek zowel op korte als langere afstand het minst vervuillende vervoermiddel. Doordat de VOS en NO_x emissies van elektriciteitscentrales bijna nul zijn, steekt de trein ook op dit onderdeel gunstig af ten opzichte van auto en vliegtuig. Bij een snelheid van auto's boven de 120 km/uur nemen de emissies onevenredig snel toe.

Bijlage 4

GRI-index

		OMSCHRIJVING	PAGINA
		Strategie en analyse	
G4-1	102-14	Visie en strategie	Voorwoord
		Profiel van de organisatie	
G4-3	102-1	Naam van de organisatie	Voorwoord
G4-4	102-2	Belangrijkste merken, producten en diensten	1 Directieverslag
G4-5	102-3	Locatie van het kantoor	Binnenzijde cover
G4-6	102-4	Landen waarin de activiteiten plaatsvinden	1.2 Activiteiten en instrumenten
G4-7	102-5	Rechtsvorm	Binnenzijde cover
G4-8	102-6	Afzetmarkt	3 De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling
G4-9	102-7	Omvang van de organisatie	Het VBDO team, Het VBDO bestuur
G4-10	102-8	Aantal werknemers naar type arbeidscontract en gender	-
G4-11	102-41	Percentage werknemers betrokken in collectieve arbeidsvoorwaarden onderhandelingen	-
G4-12	102-9	Toeleveringsketen	-
G4-13	102-10	Significante veranderingen tijdens verslagperiode	-
G4-14	102-11	Voorzorgsbenadering	2.6 Toekomstverwachting
G4-15	102-12	Lijst van extern ontwikkelde verklaringen en principes	1.3 Omgeving
G4-16	102-13	Lidmaatschappen van nationale en internationale associaties en 12 belangenorganisaties	3.5 Internationale netwerken

Bijlage 4

GRI-index

Materialiteitsaspecten en afbakening			
G4-17	102-45	Lijst van geconsolideerde financiële gegevens	5 VBDO en financiën
G4-18	102-46	Proces voor het bepalen van de inhoud van het rapport	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-19	102-47	Lijst van onderwerpen van materieel belang	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-20	103-1	Afbakening van de onderwerpen van materieel belang binnen de organisatie	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-21	103-2	Afbakening van de onderwerpen van materieel belang buiten de organisatie	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-22	102-48	Uitleg over de gevolgen van eventuele herformuleringen van eerder verstrekte informatie	-
G4-23	102-49	Significante veranderingen ten opzichte van reikwijdte en afbakening van vorige rapportages	-
Betrokkenheid stakeholders			
G4-24	102-40	Lijst van stakeholders	Bijlage 1
G4-25	102-42	Inventarisatie en selectie van stakeholders	3.4 Inspraak van leden
G4-26	102-43	Aanpak om stakeholders te betrekken	4 Activiteiten van de VBDO
G4-27	102-44	Voornaamste reacties van stakeholders	4 Activiteiten van de VBDO
Reikwijdte van het verslag			
G4-28	102-50	Verslagperiode	1 Directieverslag
G4-29	102-51	Datum van het vorige jaarverslag	1 Directieverslag
G4-30	102-52	Verslagleggingscyclus	1 Directieverslag
G4-31	102-53	Contactpunt voor vragen over het verslag	Voorwoord
G4-32	102-54/ 55/56	De gekozen 'in overeenstemming met'-optie	Voorwoord
G4-33	102-56	Externe betrouwbaarheidsverklaring	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

Bestuur			
G4-34	102-18	De bestuursstructuur van de organisatie	3 De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling
Ethiek en Integriteit			
G4-56	102-16	Toepasselijke waarden en formele gedragcodes	-
Economische prestaties			
G4-EC1	201-1	Rekening van baten en lasten 22-34 van financieel overzicht	5 VBDO en financiën
Milieuprestaties			
G4-EN15	305-1	Directe uitstoot broeikasgassen	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-EN31	305	Gecertificeerde CO ₂ -compensatie	Afdruk certificaat climate neutral group
Sociale prestaties			
G4-LA11	401-1	Percentage werknemers met regulier functioneringsgesprek	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-LA6	403-2	Letsel-, beroepsziekte, uitvaldagen en verzuimcijfers van personeel 39 Ziekteverzuim in 2020	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4NGO9	-	Intern klachtenmechanisme	6 Duurzame bedrijfsvoering

